

Lage 'leuk-factor', verbluffend succes

De kritiek op het onderwijs in lezen en spellen neemt toe. Studenten van de Pabo kunnen het al niet, dus hoe moeten die het een volgende generatie leren? De methodiek van de Zutphense orthopedagoge José Schraven lijkt het ei van Columbus. Een leraar: „Kinderen die denken dat ze er niets van kunnen hebben in twee maanden hun zelfvertrouwen terug.”

door Michael Amsman

De Schalm, een school voor speciaal basisonderwijs in Zwolle, boekt opzienbarende resultaten met de methodiek die José Schraven de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. 45 procent van de kinderen - die zware leer- en gedragsproblemen hebben - bereikt met spelling niveau A, tegenover 25 procent op gewone basisscholen, heeft onderzoek van de Radboud Universiteit aangetoond.

Leg uit, oefen en herhaal. En herhaal, en herhaal, net zo lang tot alle kennis automatisch kan worden opgeroepen. Dat is de essentie van de methode waaraan Schraven (54) een kleine tien jaar geleden begon te werken. „Ik zag dat veel te veel leerlingen naar lom- of mlk-scholen werden gestuurd vanwege problemen met lezen en spellen. Ik had het idee dat ze meer in hun mars hadden dan er op school uit werd gehaald.” De uitvalcijfers varieerden bovendien sterk, constateerde ze.

Nieuwe taalmethodiek zorgt voor verbluffende resultaten.

„De ene school verwijst veel meer dan de andere, onafhankelijk van het niveau van de leerlingen. De instructiekwaliteit van de leerkracht heeft daar veel mee te maken.” Oftewel: hoe beter de instructie van de onderwijzer, hoe kleiner het aantal leerlingen dat naar het speciaal onderwijs wordt doorgesluisd. Met 'Zo leer je kinderen lezen en spellen' (zlkls) heeft Schraven een methode ontwikkeld die de willekeur van de goede of zwakke leraar wegneemt. Bij strikte toepassing van haar systeem stijgen de spelling- en leesresultaten van de leerlingen met sprongen, heeft een onderzoek van prof.dr. A.M.T. Bosman van de Radboud Universiteit in Nijmegen onlangs aangetoond. In het Tijdschrift voor Orthopedagogiek stelt Bosman dat op De Schalm, waar zlkls wordt toegepast, 'substantieel en significant beter' wordt gepresenteerd dan op scholen waar met de stan-

daard-methodes wordt gewerkt. Bosman: „Belangrijker nog is dat de leesprestaties van de leerlingen van De Schalm niet onderdeden voor die in het reguliere onderwijs, en dat de spellingprestaties van De Schalm zelfs beter waren dan het landelijk gemiddelde.” Volgens Bosman bestaat er consensus over de oorzaak van spelling- en leesproblemen: „Noch sociaal-economische achterstanden,

noch het algemeen intelligentieniveau bieden een verklaring voor een achterstand in technische leesvaardigheid. Problemen met technisch lezen zijn het gevolg van tekorten op het gebied van de instructie.”

En dat is waar de methode van José Schraven op is geënt. Zlkls geeft het onderwijs in lezen en spellen een strakke structuur, met

veel klassikale uitleg, intensieve oefeningen en herhaling. Schraven: „Het gaat er niet om of de leerlingen het leuk vinden. Het leukheidsgehalte is tegenwoordig vaak zo hoog, dat kinderen door de bomen het bos niet meer zien.” De 'leuk-factor' motiveert minder dan de ontdekking dat je meer kunt dan je dacht, zegt de Zutphense. „Het gevoel dat je het tóch kunt, dat je het wél in je

hebt, is de beste prikkel om verder te komen.” Belangrijke voorwaarde in haar methodiek is de klassieke opstelling van de leerlingen: allemaal met het gezicht naar de onderwijzer. Zo kan de leraar zien of de leerstof bij iedereen aanslaat, maar het werkt ook tegen de zogeheten e/u-omkering. „Als ze tegenover elkaar zitten zien ze ondersteboven staan wat de jongen of het meisje

tegenover ze opschrijft. Dat heeft echt een negatief effect.” Op De Schalm wordt Schravens methodiek intensief toegepast. Dat de leerlingen daar met al hun beperkingen beter leren spellen dan kinderen op gewone basisscholen, is volgens Schraven het beste bewijs dat haar methode werkt. „De Schalm is een school die veel durft, die de grenzen opzoekt om

de resultaten te verbeteren. Mijn methodiek heeft zich daar voor een groot deel ontwikkeld.” Zonder dat dat ten koste ging van andere vakken, zegt ze. „Dat is het mooiste: het kan in de bestaande uren. Al is het wel zo dat er ook bij een vak als aardrijkskunde op spelling moet worden gelet. Als de leraar het daar niet erg vindt als je oceaan met een s schrijft, kan dat erin slijten.”

Onderwijzer Marcel Schreier maakt met zijn leerlingen het gebaar dat de 'oe'-klank uitbeeldt. Achterin de klas kijkt José Schraven toe.

foto Frans Paalman

‘In paar maanden is zelfvertrouwen kinderen terug’

Docent perplex door effecten methodiek in zijn sbo-klassen.

„Wonderbaarlijk”, noemt onderwijzer Marcel Schmeier van basisschool De Schalm de vorderingen van zijn leerlingen met de nieuwe taalmethodiek. „Ze komen hier heel onzeker binnen, met een flinke achterstand, maar in een paar maanden tijd is hun zelfvertrouwen terug.”

Belangrijkste onderdeel van de 'Zo leer je kinderen lezen en spellen'-methodiek zijn volgens de 32-jarige Schmeier de gebaren die aan elke letter worden gekoppeld. „Veel van onze leerlingen zijn sterk lichamelijk ingesteld. Zo pakken ze de spelling sneller op. En van omkeringen als de b en de d zijn we helemaal af, ook bij onze dyslectische leerlingen.”

Een ander kenmerk is het verleggen van letters bij het oplesen van een woord. De kinderen moeten niet s-o-k zeggen, met stiltes tussen de letters, maar moeten de letters opprekken en aaneen smeden: ssssooookkkk. Dergelijke technieken versnellen het tempo waarin kinderen zich het lezen en spellen eigen maken, heeft Schmeier geconstateerd. „Zelfs kinderen met een IQ onder de 60 krijgen de techniek van het lezen onder de knie.” Zo kon het gebeuren dat De Schalm, waar Schmeier sinds 1998 werkt, twee jaar geleden aan de Zwolse voorleeskampioenschappen deelnam. „Normaal hadden we daar niks te zoeken, maar we werden doodleuk tweede.” De Nijmeegse professor die de methode onderzocht was even verbaasd als hijzelf: „Ze zei dat ze nog nooit een methode heeft gezien die zo duidelijk werkt.”

Op de website van De Schalm is het klankalfabet (foto's onder) te vinden. Daarmee kunnen ouders thuis met hun kinderen oefenen.

